

Riktlinje

Mot mutor och jäv i Munkedals kommun

Dokumentbeskrivning

Typ	Beskrivning
Dokumenttyp:	Riktlinje
Antaget av:	Kommunstyrelsen
Antagningsdatum:	2020-12-14
Diarienummer:	KS 2020-283
Gäller till och med:	Tills vidare
Dokumentansvarig:	Administrativ chef
Revisionshistorik:	V.1

Syfte

Munkedals kommun vill med denna riktlinje tydliggöra innebörden av otillbörlig förmån. Riktlinjen gäller både förtroendevalda och tjänstemän samt omfattar såväl kommunorganisationen som de kommunala bolagen.

Definition

Korruption är den samlade benämningen för mutbrott, trolöshet mot huvudman och otillbörligt utnyttjande av ställning för egen eller annans vinning. Det som betecknar en muta är att den innebär en fördel som mottagaren annars inte skulle ha fått. Muta kan vara i form av pengar, varor eller andra förmåner, eller en kombination av dessa. Som mutbrott räknas både att ge och ta emot mutor.

Mutor

Den som är förtroendevald eller anställd i Munkedals kommun eller dess bolag har ett personligt ansvar att agera på ett sådant sätt att ingen får anledning att misstänka att påverkan av otillbörliga förmåner sker vid utövande av tjänst. Du ska alltid ställa dig följande frågor om du erbjuds något av en utomstående part:

- Är det en förmån?
- Varför erbjuds det mig?
- Finns det en koppling mellan förmånen och min tjänsteutövning?
- Om förmånen betingar ett visst värde för dig som mottagare, och den är kopplad till din tjänsteutövning eller uppdraget, är det bestickning och tackar du ja har du gjort dig skyldig till mutbrott.

Muta och bestickning

Bestickning föreligger om någon lämnar, utlovar eller erbjuder en muta eller annan otillbörlig belöning till arbets- eller uppdragstagare med koppling till dennes uppdrag. Mutbrott inträffar när en arbetstagare i privat eller offentlig tjänst tar emot, låter sig utlova eller begär en muta eller otillbörlig förmån för sig själv eller annan för sin tjänsteutövning.

En muta kan till exempel vara pengar, varor och tjänster, besök på restaurang, sportevenemang, resor, kurser och konferenser. Ibland kan även en gåva utan ekonomiskt värde för givaren framstå som så attraktiv för mottagaren att den kan tänkas påverka dennes tjänsteutövning.

Om du i ditt arbete/uppdrag upplever att du blir utsatt för försök till bestickning ska du genast meddela din chef. Du ska tacka nej till sådan förmån, med hänvisning till denna riktlinje. Gränsen mellan tillbörlig och otillbörlig förmån kan växla från tid till annan, och mellan olika verksamhetsområden.

Som anställd i Munkedals kommun eller dess bolag ställs höga krav på att uppträdandet inte på något sätt kan uppfattas/tolkas vara korrupt. Några typiska situationer där du ska reflektera är vid erbjudande om gåvor, testamentsförordnanden, rabatter, provisioner, måltider, konferenser, resor, fritidserbjudanden, tjänster eller krediter. Du ska även reflektera vid erbjudanden om dolda förmåner, exempelvis inköp till "självkostnadspris".

Ett bra sätt att undvika svårigheterna med gränsdragning är att helt undvika att ta emot gåvor och förmåner.

Exempel med förhållningssätt

Nedan ges exempel på situationer där erbjudandet av en förmån från en extern part ska hanteras med stor försiktighet.

Måltider

I relationen till en leverantör bör du tacka nej till att bli bjuden på alla typer av måltider, såvida inte måltiden har ett naturligt samband med uppdraget. Måltider i samband med uppdrag kan vara en arbetslunch i form av dagens rätt eller liknande. Det är aldrig tillåtet att låta sig bjudas i samband med upphandling av vara eller tjänst, oavsett vilken roll du har i upphandlingsprocessen. Att bli bjuden på alkohol till måltiden är alltid en otillbörlig förmån.

Kundträffar

Om ett utomstående företag som kommunen handlar av bjuder på någon form av förtäring i samband med en kundträff är det normalt tillåtet att delta om huvudsyftet med träffen är att utbyta information. Alkohol till måltiden är dock en otillbörlig förmån. Studieresor, kurser, seminarier och resor som har ett naturligt samband med förtroendeuppdraget/tjänsteutövningen är det oftast tillåtet att delta i, om de omfattar en dag. Om resan inkluderar övernattning ska kommunen själv stå för kostnaden. Du ska alltid diskutera längre studieresor med din chef.

Gåvor

I princip ska du aldrig ta emot gåvor från utomstående. Särskild restriktivitet gäller för den som utövar myndighetsutövning. Tillbörlig förmån kan vara mindre varuprover, enklare prydnadsföremål och minnesgåvor. En gåva kan anses som otillbörlig även om värdet är ringa. Gåvan får inte förknippas med viss prestation.

Gåvor och testamenten inom hälso- och sjukvård samt socialtjänst

För att förtroendet för kommunens omsorgsverksamheter inte ska kunna ifrågasättas är det av yttersta vikt att du beaktar kravet på lika vård och rättigheter för alla utan att förvänta dig några särskilda förmåner i retur. Du får aldrig ta emot gåvor av en vårdtagare eller brukare om det kan ge upphov till misstanke om särbehandling av vårdtagaren.

Penninggåvor ska aldrig accepteras även om det rör sig om små belopp. Även när det gäller andra slags gåvor bör stor försiktighet iakttas. För gåvor med ett realiserbart värde exempelvis smycken, konstverk etc gäller samma förhållningssätt som för penninggåvor.

Gåvor utan realiserbart ekonomiskt värde, t ex då en vårdtagare vill visa sin tacksamhet genom att bjuda på tårta, choklad, blommor kan accepteras. Det är däremot olämpligt att ta emot flera gåvor från en och samma vårdtagare, även om värdet av gåvorna är ringa.

Testamente

Vårdpersonal får inte ta emot ett testamentariskt förordnande från en vårdtagare. Personal får heller inte påverka en vårdtagare att upprätta ett testamente till förmån för någon annan.

Tjänster

En muta kan bestå av sidoleveranser av varor och tjänster från leverantör, t ex att få en tjänst utförd. Det är särskilt viktigt att vara uppmärksam mot bestickning från leverantörer när du som privatperson begär in offert från företag som du samtidigt har en relation till i din tjänsteutövning.

Anlitande av anställdas egna företag

Det är inte tillåtet att för kommunens räkning anlita arbetstagares, uppdragstagares eller närståendes egna företag utan att en upphandling enligt LOU genomförts. Företaget ska konkurrensutsättas med minst två andra leverantörer. Tydliga utvärderingskriterier och en väl dokumenterad upphandlingsprocess krävs. Den som godkänner och beslutar om upphandlingen får inte ha koppling till företaget.

Rabatter och lån

Förtroendevald eller anställd får inte ta emot rabatter, följderbjudanden eller lån som kan kopplas till uppdraget.

Övriga erbjudanden, bonuspoäng

Erbjudanden kopplat till uppdraget om att fritt eller till subventionerat pris delta i olika evenemang på fritiden är inte acceptabelt. Exempel på sådana erbjudanden är resor, lån av sportstuga/segelbåt eller golftävlingar.

Bonuserbjudanden i form av bonuspoäng i samband med exempelvis flygresor, övernattningar på hotell etc, ska alltid tillfalla arbetsgivaren när det är lämpligt. I övrigt avböjs ett sådant erbjudande.

Rutiner då korruption misstänks eller upptäcks

Om du har frågor om vad som är en otillbörlig förmån eller gåva, eller har fått ett erbjudande ska du ta upp det med din närmaste chef. Misstänker du att någon inom kommunen är utsatt för/har tackat ja till muta, ska det anmälas till närmaste chef, eller dennes chef. Om en belöning, gåva eller förmån bedöms som otillbörlig kommer arbetsrättsliga åtgärder att vidtas och polisanmälan görs. Det görs av närmast överordnad chef.

Jäv

Medarbetare som i sin befattning har att handlägga ärenden ska inte utsätta sig för jävsituationer. Som förtroendevald och anställd arbetar du på medborgarnas och den enskildes uppdrag och intresse. Det är grundläggande för kommunens tjänsteutövning är att den är saklig och objektiv.

Rutiner gällande Jäv

Munkedals kommun ska aktivt arbeta för att informera om reglerna kring jäv. Följande arbetssätt tillämpas:

- Reglerna för jäv ska gås igenom inför mandatperiod samt vid årlig genomgång med nämnder.
- Reglerna ska med regelbundenhet gås igenom och diskuteras på verksamheternas APT-möten.
- Det är varje arbetstagares ansvar att för egen del reflektera över huruvida en jävsituation föreligger.

- Chefer ska verka för ett öppet klimat där frågor som rör jäv med enkelhet kan diskuteras på arbetsplatsen.
- Vid tveksamma fall ska försiktighetsprincipen tillämpas. Det är bättre att anmäla jäv en gång för mycket än en gång för lite.

Bedömning av Jäv

Ett tydligt fall av jäv är då du handlägger och/eller beslutar i ett ärende där du själv, eller någon närstående är sökande i ärendet eller om ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för dig själv eller någon närstående.

Du kan också vara jävig om det finns någon annan särskild omständighet som skulle kunna rubba förtroendet för din opartiskhet. Denna situation kan vara aktuell om du är:

- Vän eller ovän med någon som är part i ärendet
- Ekonomiskt beroende av en part eller intressent
- Engagerad i saken på ett sådant sätt att misstanke kan uppkomma att det brister i förutsättningarna för en opartisk bedömning.

Verkan av Jäv

Om en tjänsteman är jävig ska denne inte delta i hanteringen av ärendet. Den jävige tjänstemannen får då överhuvudtaget inte vidta någon åtgärd i ärendet. Den som är jävig får inte närvara vid det sammanträde när ärendet behandlas eller beslutas. Om tjänsteman deltar i handläggningen eller beslutandet trots att det föreligger jäv kan ärendet försenas på grund av att beslutet i sådant fall kan överklagas.

Utbildning och uppföljning

Varje förtroendevald och anställd ska vid inträde till uppdrag ges information om innebörden av denna riktlinje. En årlig repetition ska ges, till exempel genom digitalt utbildningsverktyg eller muntligt vid nämndsmöten, arbetsplatsträffar eller liknande.

Lagstöd

Brottsbalken 10:5

Kommunallagen 5:47-49; 6:5; 6:28-6:32; 12:14-17

Förvaltningslagen 16 §